

СКЛАДСЬКИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

(Представлено к.е.н., доц. Савченко Р.О.)

В статті проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням складського обліку в підприємствах лісового господарства та запропоновано шляхи їх вирішення. Зокрема доведено, що повна, достовірна інформація про наявність та рух виробничих запасів, що може надати правильно організована система управління складським господарством, буде генерувати та інтерпретувати всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління матеріальними запасами.

Ключові слова: організація обліку, виробничі запаси, складські приміщення, аналітичний облік, форми звітності, система управління.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування підприємств лісової галузі покликане забезпечити не тільки контроль за використанням наявного ресурсного потенціалу, а й за ефективністю організації бухгалтерського обліку, згідно вимог чинного законодавства України. Враховуючи специфіку лісового господарства, у сучасних умовах ринкового середовища вимагається створення ефективної системи складського обліку запасів з врахуванням особливостей діяльності підприємств лісового господарства.

У ринкових умовах господарювання забезпечення ефективного розвитку лісгосподарських підприємств та зростання їх виробничого потенціалу вимагає створення якісно нової системи управління матеріальними ресурсами, і перш за все, виробничими запасами. Ключовою ланкою при формуванні собівартості готової продукції підприємств лісової галузі є виробничі запаси оскільки вони займають особливе місце не лише у складі майна суб'єкта господарювання, а й у структурі витрат підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Виробничі запаси є важливою обліковою категорією та невід'ємна умова функціонування будь-якого підприємства. Вони завжди були об'єктами дослідження багатьох учених, таких як Ф. Ф. Бутинець, П. С. Безруких, С. Ф. Голов, В. І. Єфіменко, М. С. Пушкар, Н. М. Ткаченко, І. А. Бланк, І. Б. Швець, І. А. Бондарєва, Р. З. Чейз, Н. Дж. Еквілайн, Р. Ф. Якобс, Мороз Ю.Ю., Цаль-Цалко Ю.С. та ін.

Метою статті є дослідження організації складського обліку виробничих запасів на підприємствах лісового господарства.

Викладення основного матеріалу. Виробничі запаси - важлива складова частина національного багатства країни. Матеріали - предмети, які є матеріально-речовою основою виготовленої продукції. Вони беруть участь у виробничому процесі одноразово і переносять свою вартість на кінцеву продукцію повністю [1].

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у

процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [3].

Аналогічне трактування терміну «запаси» викладено в МСБО 2, проте П(С)БО 9 до запасів відносяться також активи, які утримуються для споживання в процесі управління підприємством. Таке доповнення є доречним, оскільки запаси також використовуються на підприємстві для потреб управління, під час заготівлі, збереження та збуту[1].

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Запаси визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, а їх вартість може бути достовірно визначена [1].

Для правильної організації обліку запасів на підприємстві, перш за все, необхідно дати відповідь на ряд запитань: звідки, коли, скільки і на яку суму надійшли запаси, як виконуються програми постачання; кому, коли і скільки відпущено запасів; як виконується програма виробничого споживання; який залишок по окремих видах запасів і як дотримуються встановлені ліміти тощо.

Необхідними передумовами правильної організації обліку запасів є:

- раціональна організація складського господарства;
- розробка номенклатури запасів;
- наявність інструкції з обліку виробничих запасів;
- правильне групування (класифікація) запасів;
- розробка норм витрачання запасів [1].

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі матеріальних запасів у виробництво велику роль відіграє правильно організований складський облік, тому що в діяльності підприємства лісової галузі не завжди можна добитися повного узгодження темпів постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Основні функції складського господарства – це акумуляція матеріальних ресурсів в об'ємах і номенклатурі, достатніх для безперервності процесу виробництва; належне зберігання і облік матеріалів планомірне, безперебійне і комплектне постачання цехів і ділянок матеріальними ресурсами; підготовка матеріалів до їх безпосереднього споживання, здійснення комплексу операцій, пов'язаних з виконанням контролю, сортування, консервації матеріалів. В процесі проведеного дослідження визначено, що існує декілька варіантів обліку матеріальних запасів на складах підприємства (табл. 1)[1].

Аналітичний облік матеріальних запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника. Аналітичні рахунки групують за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками [3]. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотно-сальдових відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації [4].

Складське господарство більшості підприємств досить складне і складається з мережі складів із спеціальними пристроями і устаткуванням для переміщення, зберігання виробничих запасів (стелажі, підйомно-транспортне, вагове, вимірювальне тощо). На багатьох підприємствах постійно ведуться роботи по вдосконаленню складського господарства із застосуванням різних засобів механізації і автоматизації складських операцій, як правило, з використанням обчислювальної техніки, впроваджуються автоматизовані системи управління технологічними процесами складування.

Таблиця 1

Варіанти обліку матеріальних запасів на складах підприємства

Варіанти обліку	Зміст варіанту
Сортовий	На кожен вид матеріалів на підставі первинних документів відкривається картка аналітичного обліку, де їх обліковують в натуральному і грошовому вираженні. Оборотні відомості аналітичного обліку складаються по закінченні звітного періоду. З даними карток складського обліку порівнюються залишки та обороти по них.
Партіонний	Первинні документи групуються за номенклатурними номерами, і в кінці звітного періоду кінцеві дані по кожному з номерів заносяться до оборотних відомостей. Оборотні відомості складаються в натуральному і грошовому вираженні по кожному складу і для кожного рахунку
Сальдовий (оперативно-бухгалтерський)	Сальдовий метод обліку базується на використанні реєстрів аналітичного обліку карток складського обліку. Щоденно (щотижня, раз на 10 днів) працівником бухгалтерії перевіряється правильність записів надходження і витрачання матеріалів на складі і підтверджується залишок по картці складського обліку особистим підписом бухгалтера, а кожного першого числа місяця залишок по кожному номенклатурному номеру переноситься до відомості обліку залишків матеріалів на складі (без виділення оборотів витрат і надходження матеріалів). На підставі даних відомості виводяться підсумки по складу

Підприємства потребують досконалу систему управління виробничими запасами, коли різко зростає складність управління, істотно ускладнюються і підвищуються вимоги до оперативності рішення традиційних завдань планування і обліку в управлінні виробничих запасів, виникає необхідність в принципових змінах методів їх здійснення [4].

Висновок. Необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є правильна та раціональна організація складського обліку виробничих запасів, адже з метою здійснення виробничого процесу суб'єкти господарювання повинні мати на складі необхідні запаси сировини, матеріалів, палива, будматеріалів, запасних частин, інших виробничих запасів.

Отже, запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Це в свою чергу вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати правильно організована система управління складським господарством, що генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління матеріальними запасами.

Список використаної літератури:

1. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 536 с.

2. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Наказ Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

3. Управление запасами [Электронный ресурс] / Консалтинговая компания А ДАН ДЗО. — Режим доступа: <http://www.adandzo.com/consulting/82/>

4. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. — К.: КНЕУ, 2004. — 412 с.

5. Савченко Р. О. Облік і контроль як складові управління / Р. О. Савченко, Н. М. Савченко. // Вісник ЖДТУ. — 2010. — №3. — С. 324–326.

References:

1. Verkhohliadova, N. I., Shylo, V. P., P'inam S. B. ta in. (2010) Bukhhalters'kyj finansovyj oblik: teoriia ta praktyka [Accounting Accounting: Theory and Practice], Kiev, Tsentr uchbovoi literatury, p. 536.

2. "Instructions on applying the Chart of Accounts for assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations", approved by the Ministry of Finance of Ukraine, no. 291, from 30 November, 1999, Parliament of Ukraine, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. A DAN DZO (2015), "Inventory Control", available at: <http://www.adandzo.com/consulting/82/> (Accessed 22 august 2014).

4. Sopco, V.V. and Zavgorodnyy, V.P. (2004) Organizaciya buhgalterskogo obliku, ekonomichnogo kontrolyu ta analizu KNEU, p 412.

5. Savchenko, R.O. and Savchenko N.M. (2010), "Oblik i control yak skladovi upravlinnya", Visnik GDTU, vol. 3, pp. 324-326.

ЛОЖКОВА Аліна Анатоліївна – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів